

Valokuva kirjallisuudessa

faktaa, fiktiota, faktiota
1923–2023

Ulla Halkola

Valokuva kirjallisuudessa 1923–2023

Fiktiota, faktaa, faktiota

Tekstiä ei saa käyttää tiedonlouhinnassa eikä tekoälyn kouluttamisessa.

Ulla Halkola

Valokuva kirjallisuudessa
1923–2023

Fiktiota, faktaa, faktiota

© 2024 Ulla Halkola

Suomen tietokirjailijat ry on tukenut tämän kirjan kirjoittamista.

Tekstiä ei saa käyttää tiedonlouhinnassa eikä tekoälyn kouluttamisessa.

Kannen suunnittelu: Ulla Halkola ja Jari Selenius

Taitto: Jari Selenius

Kuvat: Ulla Halkola

SPECTROVISIO

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Libri Plureos GmbH, Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-8361-0

Omistettu

Valokuvan ja kirjallisuuden ystäville

Sisällys

Lukijalle	V
1 Valokuva kirjallisuudessa — näkökulmia merkityksellisyyteen.....	7
Merkityksellisyys kirjallisuudessa.....	8
Valokuvan olemuksesta ja merkityksellisyydestä	10
Valokuvaterapiasta	15
Valokuvaterapeuttisen työn menetelmiä	15
Havaintoja Nobel-kirjailijoiden teksteistä	18
2 Modernismin aika – 1920- ja 1930-luvun näkijät ja tekijät.....	23
Minun ei sovi tehdä itseäni pienemmäksi kuin olen	27
Työskentelen viileästi ja varovasti, mutta sydämeni jyskyttää	28
Hän antautuu assosiaatioiden vietäväksi	29
Ruumiini ottaa penkin muodon	31
Minulla oli silmiä vain toiselle	31
Kerran tulee aika jolloin kuva surmaa kirjan.....	33
Lumous haihtui – äsken oli jo ohi	35
3 Kohti kovia kokemuksia: elämää sodassa ja sodan varjossa	39
Synkkää yksinpuhelia päiväkirjassa	42
Janus kuvaa minua, hän riisuttaa	42
Kuvaaminen on ainut asia, jota olen koskaan halunnut	44
Välähdys ja perhonen näsiässä oli kuvattu.....	48
Naisia sai etsimällä etsiä kirjojen sivuilta.....	49
Äärioikealla näkyy jotakin, ehkä kuvaajan takki.....	50
Näin sen pojan jota he olivat tulleet noutamaan	53
Äiti kutsui katsomaan valokuvia	62
Kuvaan jää jotain ihmisen persoonasta.....	64
Jos valoon voisi ehkä vaikka sulautua.....	67
Kuva, jota en olisi saanut nähdä	68
4 Perhealbumikuvat – haikeutta ja yllätyksiä.....	73
Kuva isästä oli alun alkaen sumea.....	76
Pienet mustavalkoiset valokuvat anastavat muistojen paikan	78
Jonkinlainen kamera olit sinäkin.....	80
Kun nyt katson kuvaa näen kuinka tuijotan kameraan.....	81
No onpas paheellista	82

Toisiaan vasten kahisevien kuvien kuiskailua.....	83
Äidin salaisuus alkaa aueta pikkuhiljaa.....	84
5 Perhe kuvat – kuoleman läheisyys kutsuu läheisyyteen	89
Liljan kuva on kutsunut jo kaksi vuotta	89
Miten voit repiä äidin kuvia!	90
Kyyneleet putoilivat hänen syliinsä valokuville	91
Kontaten ateljeen lattialla hän asettelee kuvia sukupuuksi.....	92
Hän tuijotti kuvaa ja tunsi samassa sylin lämmön.....	92
Pelkäsinkin, ettei kuva sittenkään kiinnittyisi mieleeni	93
6 Kuvan ja sanan rinnakkaisuus.....	97
Valokuvaajan on täytynyt kokea jotain samaa.....	98
Kyllä, kuvassa olen myös minä	101
Kamerakin saa olla mukana, seurana ja liittolaisena	103
Siskoni otti kuvan ja siinä minä olen	104
Näkymättömään kutsuun vastaaminen.....	108
Aika ajoin virtaus pysähtyy valokuvaan.....	109
7 Valokuvan vetovoimaa – 2000-luvun tunnelmia, enteitä ja nykyaikaa	119
Aivan kuin kamerasulkija olisi raksautanut	122
Kameran takana hääri nuori ja maineikas valokuvaaja.....	124
Laite seurasi valintoja niin nopeasti, ettei niitä ehtinyt valita.....	125
Otti kamerasulkijan napsi, napsi.....	126
Yksi kerrallaan hän irrottaa kuvat seiniltä.....	127
Olen kääntynyt kameraan päin, koska sinä käsket.....	130
Alkoiko se, koska Olympus Pen teki sen mahdolliseksi.....	132
8 Uusia avauksia	137
Hän olisi halunnut tallettaa ihmissieluun kätkeytyvien pimeiden kerrosten vivahteita	140
Kaikki kuvani hänestä ovat päässäni	141
Siis: olet ne kuvat jotka näet.....	144
Valokuva-albumien kipu, häpeä, lumous, kutsu ja muisti	146
Omat kuvat etsivät toisiaan ja päätyvät ryhmäkuvaan.....	147
Valokuvat kaunokirjallisuudessa – loppumietteitä.....	148
Kiitos tuesta ja kannustuksesta.....	152
Lähteet.....	154
Viitteet	163

Kesät me muistimme, aina kesät
Niihin me takerruimme, niistä tuli eräänlainen fiksaatio
Syysiltoina me selailimme läpi kaikki albumit
joissa lapset vuosi vuodelta kasvoivat pituutta kuin auringonkukat
kunnes lopulta kukkivat ulos meidän kuvistamme
Kesiemme äänet, meidän kesä-äänemme, jotka kantoivat vihreinä halki
pitkien kesäpäivien, ja kun syötiin ulkona, muistatko?
Muistan, muistan!

Claes Andersson

Valokuvaterapian kouluttaja Ulla Halkolan teos *Valokuva kirjallisuudessa* kertoo valokuvan ja valokuvauksen eri rooleista ja merkityksistä kaunokirjallisuudessa sadan vuoden aikana 1923–2023.

Ranskalaisen kulttuuri- ja kirjallisuustutkija Roland Barthesin *Valoisa huone* tarjoaa teoksen viitekehyksen. Vaikuttavien valokuvakokemustensa pohjalta Roland Barthes loi teoreettisen kuvauksen valokuvien merkityksestä. Havainnot perustuvat hänen kokemuksiinsa omia perhealbumeita katsellessaan. Ulla Halkola havainnoi kaunokirjallisuutta lukiessaan, millaisia valokuvan merkityksiä kirjailijat ovat eri aikoina sijoittaneet kertomuksiinsa olivatpa ne täysin fiktiivisiä tai omaelämäkerrallisia autofiktioita.

Teoksia ja niistä poimittuja valokuvasitaatteja löytyy kymmeniltä kirjailijoilta Orvokki Autiosta Kjell Westöhön ja André Bretonista Vassilis Vassilikokseen. Sadan vuoden aikamatka kertoo samalla valokuvauksen historiaa modernin ajan uutuuden viehätystyksestä digitaalisen ajan lumoon.

www.spectrovisio.net

